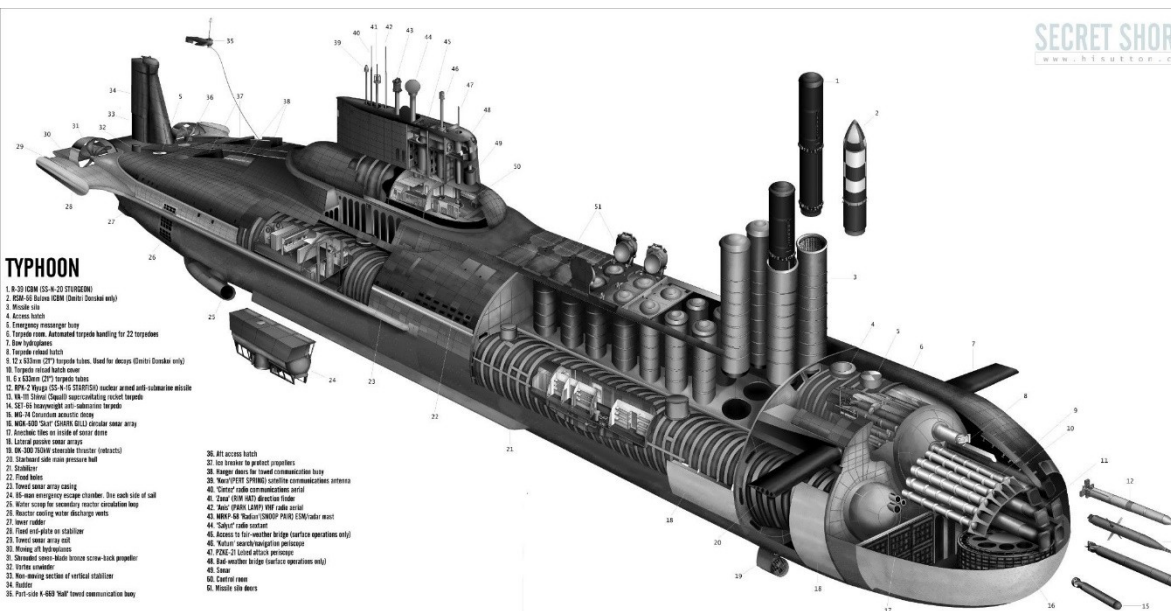

A szuperhatalmak versengése és együttműködése

A fegyverkezési verseny felgyorsulása

- 2 superhatalom – egymás teljes megsemmisítését előidéző fegyverekkel rendelkeztek
- Atomháború esetén – első csapás – a másiknak még marad ideje az ellencsapásra
- A „**kölcsönös megsemmisítés**” lehetősége – az erőviszonyok egyensúlyát eredményezte
- Mindkét fél további fegyverkezése

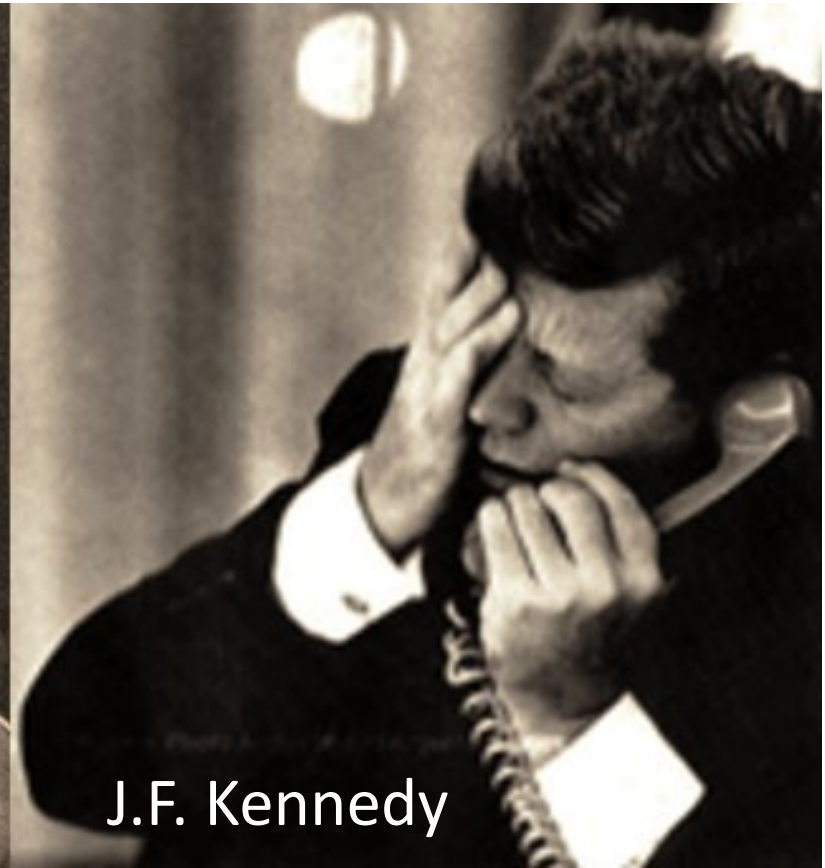

A fegyverkezési verseny felgyorsulása

- Az időszak „doktrínája”: a **kölcsönös elrettentés**
- A félreértésen alapuló megelőző atomcsapások elkerülése érdekében 1963-ban **közvetlen telefonkapcsolatot** (forró drót) teremtettek **Washington és Moszkva között.**

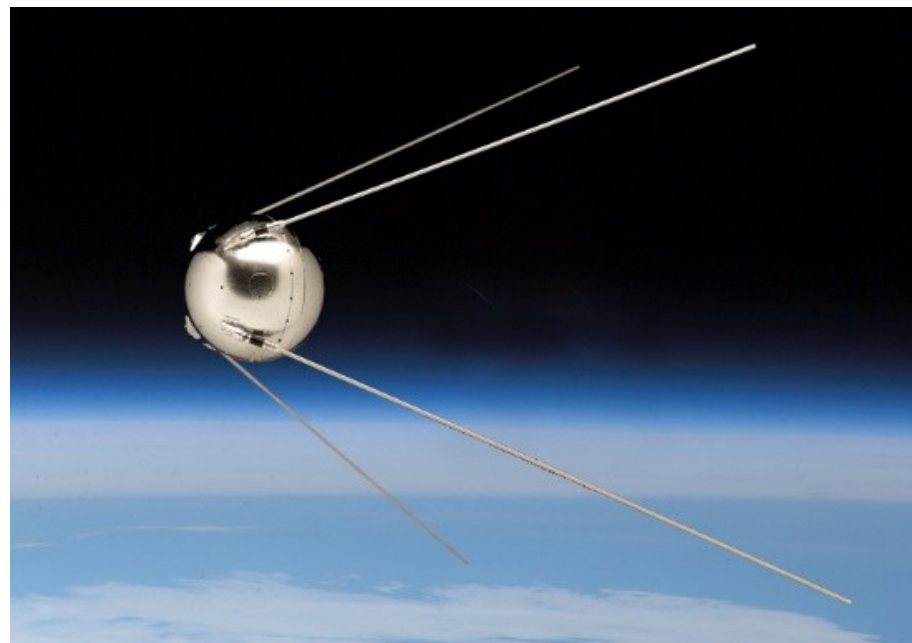
Nyikita Hruscsov

J.F. Kennedy

Enyhülés (détente) és űrverseny

- A nukleáris háború következményeitől való félelem mind a két felet a **feszült viszony enyhítésére** sarkallta
- Az első műhold az űrben: **Szputnik, 1957. október 4., SZU**
- Az amerikaiakat „sokkolta” a bejelentés (**SPUTNIK SHOCK**)
- Az **1960-as évektől** a superhatalmak vetélkedésének egy új színtere a világűr lett

Ürverseny

- Mindkét ország előbb állatokkal kísérletezett
- **1961 áprilisában** egy szovjet űrhajós, **Jurij Gagarin** elsőként került meg a Földet a világűrben
- Az **Apollo–11** űrhajó holdkompja **1969 júliusában** leszállt a Holdra, a Hold felsz. léptek **Neil Armstrong, Buzz Aldrin**

**HIHETETLEN, HOGY MÉG
VANNAK, AKIK KÉTELKEDNEK A
HOLDRA SZÁLLÁSBAN! EZ A
CSOPORTKÉP A BIZONYÍTÉK!**

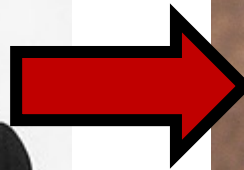
A kubai rakétaválság és az enyhülés

- A **kubai rakétaválság** a SZU és az USA közti katonapolitikai konfliktus volt, amely a Kubába telepített szovjet atomrakéták miatt alakult ki.
- Válság 1962. október 14-28.
- A hidegháború **„legforróbb” pontja**, egy atomháború kirobbanásának valós lehetősége.
- A **kubai rakétaválság sokkja után** a két szuperhatalom diplomáciai kapcsolata sokat javult. A közvetlen atomháborús fenyegetés helyet a tárgyalások vették át. Mindez a hidegháború **enyhülésének** (détente) új kezdetét hozta el.

A SZU – Kína közötti feszültség

- **Mao Ce-tung** elvetette a békés egymás mellett élés elvét, és bírálta Hruscsovot.
- A kínai pártfőtitkár rövidesen a kommunista ideológia egyedüli örökösének tekintette magát, és miután Kína is kifejlesztette az atomfegyverét - 1964, már nyíltan **a Szovjetunió háttérbe szorítására törekedett. (3 pólusú világ)**
- **Enyhülés – 1964, Nyikita Hruscsov leváltása és Leonyid Brezsnyev kinevezése SZKP főtitkárává. (kitüntetés-mánia)**

Az enyhülés (détente) okai Európában

- Az **atomhatalommá váló Franciaország** eltávolodik az USA-tól és nyit a Szovjetunió felé
- Az **NSZK-nak** a hatvanas évek végén kezdődő **új keleti politikája – Neue Ostpolitik**, amelynek kidolgozója az új kancellár Willy Brandt.
- Brandt rendezni kívánta az **NSZK kapcsolatait a szocialista tömb** országaival + az **NSZK elismerte Lengyelország** a II. VH után kialakult **nyugati határait**

Az NSZK és az NDK „kiegyezése”

- A két német állam alapszerződése az – „**egy nép, két állam**” elv alapján
- A nyugati országok elismerik az NDK-t
- Mindkét államot **felvették az ENSZ-be**
- A SZU és az NDK lemondott a Nyugat-Berlinre való igényéről, de Nyugat-Berlin jogilag még mindig nem vált az NSZK részévé

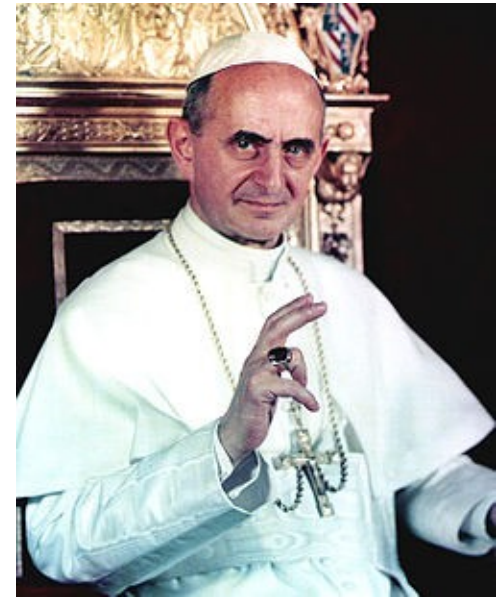

Az egyházak szerepe a hidegháború idején

- A római katolikus egyház igyekszik megfelelni a „**modern kor kihívásainak**”
- **II. vatikáni zsinat (1962–1965)**
- **Eredmények:** anyanyelvű igehirdetés (általánosan), a karitatív tevékenységek szerepe, együttműködés a nem keresztény egyházakkal
- A pápa elítélte az **antiszemitizmus minden formáját**

VI. Pál
pápa

Enyhülés az 1970-es években

- mindkét szuperhatalom óvakodott a nyílt katonai összeütközéstől
- Tárgyalások kezdeményezése a stratégiai fegyverek számának korlátozásáról:
- **SALT - I., Strategic Arms Limitation Talks, 1972, Moszkva**
- **EBEÉ (Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet) 1975 – Az európai államok és az USA részvételével Finnországban aláírják a „Helsinki egyezményt”:**
- Ennek főleg emberi jogokat, a gondolati, a lelkiismereti és a vallásszabadságot biztosító pontjai voltak fontosak

Leonyid Brezsnyev és Richard Nixon

Enyhülés az 1970-es években

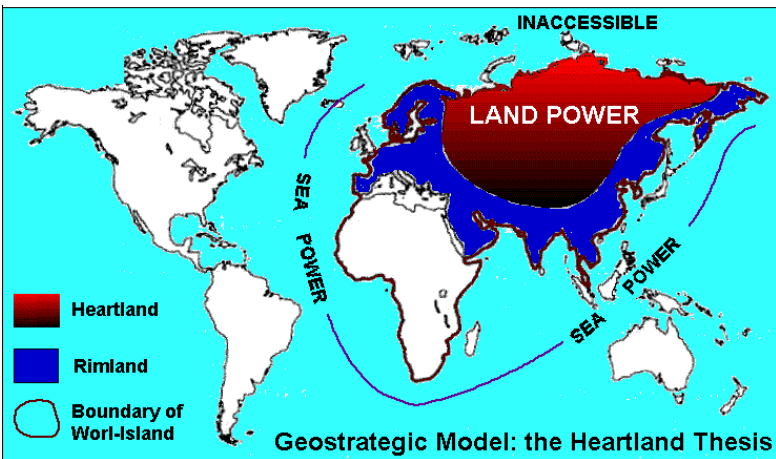
- **1979-ben aláírták a SALT-II megállapodást - Strategic Arms Limitation Treaty**
- **Az egyezményt nem hajtották azonban végre, mivel a szovjetek afganisztáni beavatkozása újabb hidegháborús feszültséget okozott**

Jimmy Carter és Leonid Brezsnyev

Szovjet pozíciószerzés a harmadik világban

- A helsinki záróokmány aláírását követően, a **várakozásokkal ellentétben** nem következett további enyhülés, sőt a hidegháború újra éleződni kezdett.
- Geostratégiai elmélet (Nicholas J. Spykman) – „világsziget” ➡ heartland + rimland = akié a világsziget, azé a világ!

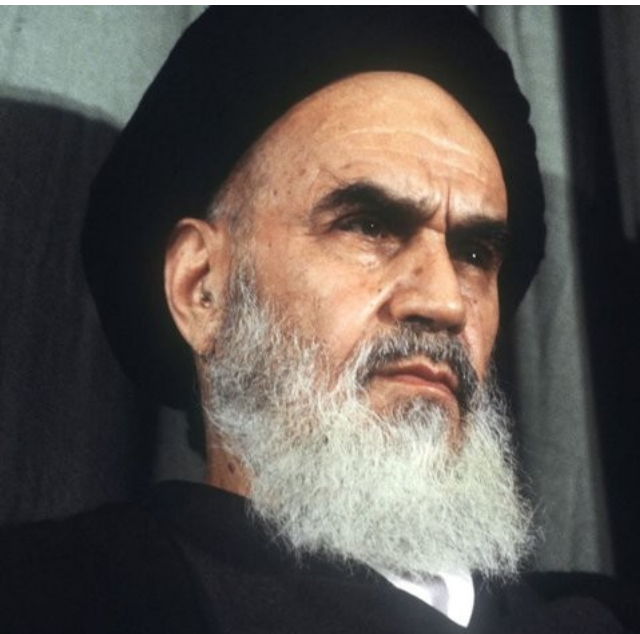
Szovjet pozíciószerzés a harmadik világban

- Moszkva terjeszkedési szándékait egyértelműen jelezte a szovjet **hadereg bevonulása Afganisztánba 1979 végén**
- **Washington pedig támogatta** a szovjet hadsereggel **Afganisztánban** szembeszálló **iszlám harcosokat** – **mujahideen (mudzsáhidok = Isten harcosai)**, az afgánok **„insurgensek”**-ként vesznek részt (felkelők)
- A háború vége: 1989. február

Az iraki-iráni háború

- 1979-ben Iránban **iszlám köztársaság** jön létre → a monarchia bukása, az iszlamista fordulat vezetője **Khomeini ajatollah** főpap.
- Hetek alatt felszámolták a nyugatias életmódot (például a zenehallgatás betiltása). Bevezették nyilvános helyeken a férfiak és nők szinte teljes elkülönítését, és kötelezővé tették a csador viselését a nőknek.
- Csökken az iráni olajkitermelés → olajválság

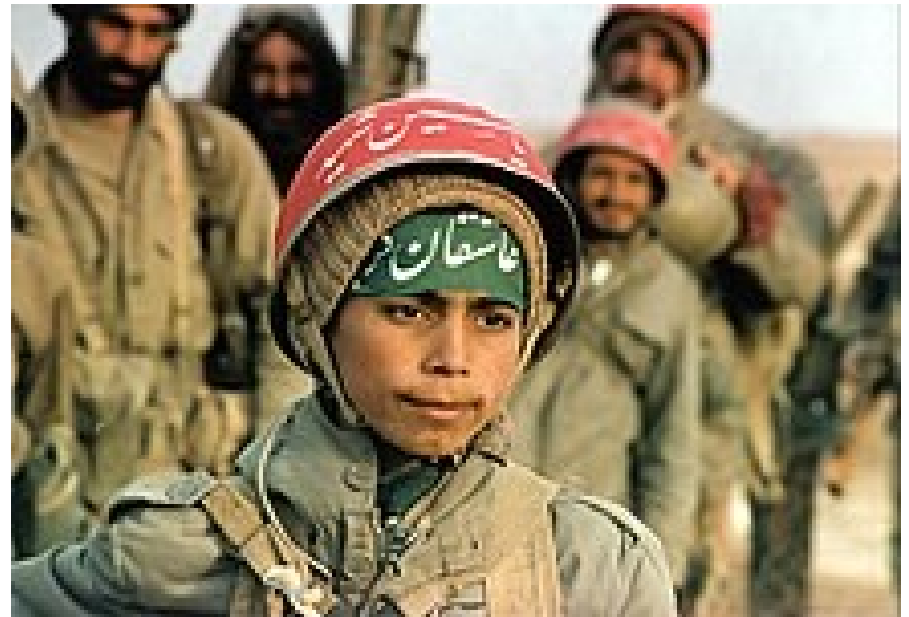

Khomeini ajatollah

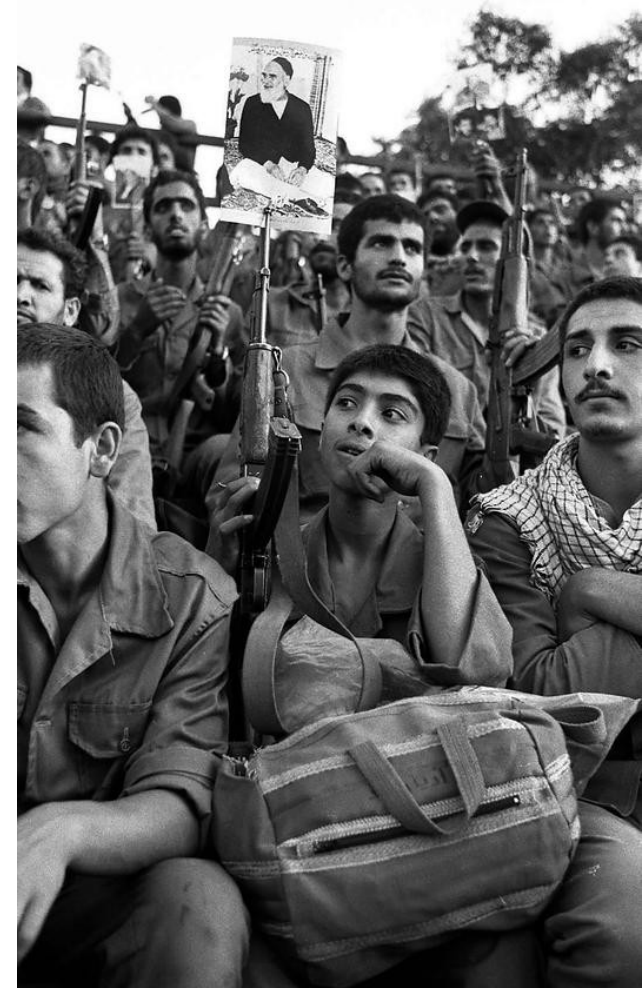
Az iraki-iráni háború

- Irak háborút indít Irán ellen (1980), Irak katonai diktátora: **Szaddam Husszein**
- Háborús ok: Irak meg akarta szerezni egy kőolajban gazdag iráni tartományt
- Valódi okok: 1. **Szunnita** (főként iraki) – **Siíta** (iráni) muzulmán **vallási ellentét**
2. Etnikai ellentétek

Az iraki-iráni háború

- Állóháború
- A háborút mindkét ország az olajbevételekből fedezte – ezért **elsődleges célpontok az olajlétesítmények**
- **Elhúzódó, véres háború** – civil lakosság támadása mustárgáz és ideggáz (szarin) bevetése
- **Másfél millió áldozat** (halott és sebesült)
- **1988-ban Irán katonai vereséget szenvedett**

Köszönöm a figyelmet!

BÁRMELYIK HIDEGHÁBORÚS KONFLIKTUS:

